

WIELKIE
PYTANIA

GRZEGORZ
SZYMANOWSKI

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania filozofii zakres rozszerzony dla szkoły ponadpodstawowej (LO, Technikum)

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek

Recenzja merytoryczna – prof. Radosław Cezary Gwizdon
dr Jan Łukasiuk
Katarzyna Szczepkowska-Szcześniak
Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat zajęć/lekcji:

Jak wprowadzić filozofię w czasy dominacji techniki?

Klasa / czas trwania zajęć/lekcji:

Klasa III, 2x45 min

Cele:

Po zajęciach uczeń:

- a) wyjaśnia, dlaczego rozwój techniki wymaga konkretów;
- b) wskazuje na związki nauk ścisłych z filozofią pozytywną;
- c) prezentuje poglądy wybranego XX-wiecznego filozofa nauki (w tym przypadku Otto Neurath lub Moritz Schlick lub Rudolf Carnap);

Pytanie kluczowe: Czym charakteryzuje się współczesna filozofia nauki?

Metody/Techniki/Formy pracy

Metoda odwróconej lekcji – wybrani szczególnie zdolni uczniowie zostaną przygotowani do roli ekspertów, grupy eksperckie. Zmiana konfiguracji sali lekcji na przygotowaną do grup eksperckich.

Środki dydaktyczne

- tekst naukowy: Nowaczyk Adam (2002), Carnap i Heidegger o metafizyce, czyli gdy dwóch mówi to samo..., Przegląd Filozoficzny 1(41) 2002, s. 5 –15- opcjonalnie można wykorzystać 3-4 komputery z dostępem do Internetu lub sprzęt własny uczniów (smartfony). Jeżeli nie korzystamy z pomocy Internetu, niektóre materiały można wcześniej wydrukować.

Opis przebiegu lekcji

- a) Zapisujemy na tablicy NaCoBeZU: Rozumiem związek techniki, nauk ścisłych i filozofii.
- b) Przygotowujemy klasę jak do metody stacji (literatura, komputery), dodajemy dwa stoliki dla grup eksperckich. Na stanowiskach leżą też arkusze papieru A1.
- c) Dzielimy uczniów na 4 grupy. Każda ma do dyspozycji swój kolor pisaka i ma wyjaśnić NaCoBeZU. Grupa ma 15 minut na poszukiwanie odpowiedzi na danej stacji i krótkie opisanie jej na arkuszu. Stacja pierwsza – związek matematyki i fizyki z techniką. Stacja druga – związek matematyki i fizyki z filozofią nauki. Stacja trzecia – dlaczego filozofia pozytywna odrzuca metafizykę? Czwarta – etyka filozofii nauki i jej związek z rozwojem techniki. Potem następuje zmiana – grupa przechodzi do następnej stacji, zostawia swoje wnioski na arkuszu, na którym

pięła już poprzednia grupa. Po przejściu przez wszystkie stacje kończymy i każda grupa prezentuje wszystkie zapisane wnioski, dodając własne podsumowanie. Literatura jest w dyspozycji dwóch grup eksperckich. W razie wątpliwości eksperci odpowiadają na pytania i rozwiązują problemy.

- d) Przechodzimy do ocen koleżeńskich, odnotowujemy je w dzienniku.
- e) Sprawdzamy, czy pojawiło się już „zielone światło” (dla OK). Jeżeli tak, prosimy o podsumowanie i syntetyczne wnioski. Jeśli nie – eksperci udzielają wsparcia wahającym się kolegom, tak by uzyskać odpowiedź na pytanie kluczowe. Ważne jest szczególne docenienie ekspertów.

Komentarz metodyczny

Zajęcia zostały przygotowane zgodnie z założeniami konstruktywizmu (patrz: program s. 2-3 i bibliografia). Lekcja w korelacji z matematyką, fizyką, chemią – warto skonsultować przygotowany materiał z nauczycielami tych przedmiotów. Działania opierały się na pracy w grupach. Warto tak ustalić grupy, by uczniowie z SPE byli w każdej. Należy przygotować się na nietypowe i pozawerbalne prezentacje. Nauczyciel musi pełnić rolę kontrolera zachowań i reagować na bieżąco. Podczas zajęć nauczyciel modyfikuje ćwiczenia, zadania i polecenia tak, by były one wykonywane także przez uczniów o niższym potencjale. Dla uczniów zdolnych – zadania eksperckie odpowiadają ich potrzebom. Uczniowie z SPE powinni być wspierani według indywidualnych zaleceń. Nie tworzymy z nich osobnej grupy, ale dostosowujemy zadanie do ich możliwości. Uczniowie ci otrzymują pomoc w czytaniu poleceń i treści zadań, dokładną analizę treści i utwierdzenie się, że uczeń rozumie wydawanie krótkich i konkretnych poleceń, wydłużenie czasu na pracę z tekstem i wykonanie prac pisemnych, sprawdzanie stopnia zrozumienia tekstu i poleceń, zapis trudnych, nowych terminów na tablicy, zwracanie uwagi uczniom na poprawność zapisów oraz ćwiczenia utrwalające, pomoc w wykonywaniu rysunków, schematów. Zastosowanie zasady OK wymusza ocenianie w tym stylu, zwłaszcza jeśli czynności są dość proste. Ogromne znaczenie ma tutaj ocena koleżeńska i samoocena.

Bibliografia:

Nowaczyk Adam (2002), Carnap i Heidegger o metafizyce, czyli gdy dwóch mówi to samo..., w: Przegląd Filozoficzny 1(41) 2002, s. 5 –15.